

Mr. P.M.J. (Jewan) de Goede
Advocaat

Aan de Afdeling bestuursrechtspraak
van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA DEN HAAG

Sylviuslaan 3
9728 NS GRONINGEN

Postbus 48
9950 AA WINSUM

T 085 - 130 24 30
F 0595 - 854 569

Per fax vooruit: 070 - 365 13 80

degoede@degoedebestuursrecht.nl
www.degoedebestuursrecht.nl

Groningen, 11 november 2022

Inzake: GBB/vaststellingsbesluit 2022-2023

Betreft: Beroepschrift

Uw ref.: -

BEROEPSCHRIFT

Hoogedelgestrenge dames en heren,

Namens cliënte, de vereniging Vereniging van schadelijders van de bodembeweging door gaswinning in Groningen (ook wel bekend als: de Groninger Bodembeweging of GBB), statutair gevestigd te Loppersum, voor wie ik als advocaat-gemachtigde optreed, richt ik mij tot u met betrekking tot het navolgende.

I. PROCESVERLOOP

Bij publicatie van 24 juni 2022 (Staatscourant, nr. 16288) is het ontwerp-vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023 (hierna: **het ontwerp-vaststellingsbesluit**) ter inzage gelegd. Het ontwerp-vaststellingsbesluit heeft betrekking op de door de Staatssecretaris van Economische zaken en Klimaat (hierna: **de staatssecretaris**) vast te stellen operationele strategie voor de gaswinning uit het Groningenveld, voor het gasjaar dat loopt van 1 oktober 2022 tot en met 30 september 2023.

Cliënte heeft zich niet kunnen verenigen met het ontwerp-vaststellingsbesluit, en heeft daartegen bij brief van 4 augustus 2022 haar zienswijze ingediend (hierna: **de zienswijze**). In reactie op alle ingediende zienswijzen heeft de Staatssecretaris van Economische zaken en Klimaat (hierna: **de staatssecretaris**) op 26 september 2022 de Nota van Antwoord gepubliceerd (hierna: **de nota van antwoord**).

Eveneens op 26 september 2022 heeft de staatssecretaris het definitieve vaststellingsbesluit gaswinning Groningenveld 2022-2023 bekendgemaakt (hierna: **het bestreden besluit**, vanwege de omvang niet als bijlage bijgevoegd). In het bestreden besluit is de operationele strategie definitief vastgesteld, en is definitief bepaald hoeveel gas uit het Groningenveld gewonnen mag worden in het gasjaar dat loopt van 1 oktober 2022 tot en met 30 september 2023. Tegen het bestreden besluit kan tot en met 11 november 2022 beroep worden ingesteld bij uw Afdeling.

Cliënte stelt hierdoor dan ook tijdig beroep in tegen het bestreden besluit. In het navolgende zal cliënte de gronden van dat beroep nader toelichten (onder III). Alvorens daartoe over te gaan, zal cliënte eerst de relevante wettelijke bepalingen waarbinnen deze gronden van beroep begrepen dienen te worden uiteenzetten (onder II).

II. WETTELIJK KADER

De navolgende bepalingen uit de Mijnbouwwet en de Mijnbouwregeling zijn relevant in het kader van de beoordeling van het bestreden besluit.

Artikel 41 Mijnbouwwet

1. Met het oog op de kans op beweging van de aardbodem worden metingen verricht voor de aanvang van het winnen van delfstoffen, tijdens het winnen en tot dertig jaar na het beëindigen van het winnen. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld omtrent deze metingen en de rapportage over de uitkomsten daarvan, waarbij in elk geval wordt bepaald dat de rapportage een analyse van de metingen bevat.

(...)

Artikel 52a Mijnbouwwet

In dit hoofdstuk en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- *gasopslag Norg: de ondergrondse gasopslag bij Norg waarvoor op basis van artikel 25 op 1 april 2003 vergunning is verleend;*
- *netbeheerder: de vennootschap die op grond van artikel 2, eerste lid, van de Gaswet is aangewezen als beheerder van het landelijk gastransportnet, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel n, van de Gaswet;*
- *veiligheidsbelang: de veiligheidsrisico's voor omwonenden als gevolg van bodembeweging veroorzaakt door de winning van gas uit het Groningenveld en de veiligheidsrisico's als gevolg van het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas;*
- *winningsvergunning Groningenveld: de op basis van het koninklijk besluit van 30 mei 1963, nr. 39 (Stcrt. 126) verleende winningsvergunning voor zover het het Groningenveld betreft.*

Artikel 52d Mijnbouwwet

1. *Onze Minister stelt de operationele strategie voor het Groningenveld vast.*
2. *Onze Minister betreft bij de vaststelling het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas en kijkt hierbij in het bijzonder:*
 - a. *in hoeverre wordt voldaan aan de veiligheidsnorm van 10-5;*
 - b. *in hoeverre de leveringszekerheid van verschillende categorieën eindafnemers wordt geborgd;*
 - c. *naar het tempo van de afbouw van de vraag;*
 - d. *naar het tempo van versterken van gebouwen;*

- e. naar maatschappelijke ontwrichting als gevolg van bodembeweging veroorzaakt door de winning van gas uit het Groningenveld;*
- f. naar maatschappelijke ontwrichting als gevolg van het afsluiten van verschillende categorieën eindafnemers.*
- 3. Bij ministeriële regeling worden nadere regels gesteld over de invulling van de veiligheidsnorm van 10-5 en de verschillende categorieën eindafnemers.*
- 4. Onze Minister kan de operationele strategie wijzigen indien dat gerechtvaardigd wordt door het veiligheidsbelang of het maatschappelijk belang dat verbonden is aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers van de benodigde hoeveelheid laagcalorisch gas.*
- 5. Onze Minister motiveert bij de vaststelling, als bedoeld in tweede en vierde lid, voor een ieder inzichtelijk en navolgbaar op welke wijze een zwaarwegend belang is toegekend aan de veiligheidsrisico's voor omwonenden als gevolg van bodembeweging veroorzaakt door de winning van gas uit het Groningenveld.*
- 6. Onze Minister stelt in de gelegenheid binnen zes weken advies uit te brengen over de voorbereiding van een besluit als bedoeld in het eerste lid:*
 - a. gedeputeerde staten van een provincie binnen het gebied waarop de operationele strategie betrekking heeft;*
 - b. burgemeesters en wethouders van een gemeente binnen het gebied waarop de operationele strategie betrekking heeft;*
 - c. het dagelijks bestuur van een waterschap binnen het gebied waarop de operationele strategie betrekking heeft.*
- 7. Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing op de voorbereiding van een besluit als bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat zienswijzen naar voren kunnen worden gebracht door een ieder.*

Artikel 1.3a.2 Mijnbouwregeling

- 1. Een operationele strategie bevat:*
 - a. een beschrijving van de volgorde van de inzet van de clusters en de verdeling van het volume over de clusters per kalendermaand uitgaande van het referentiejaar voor een gemiddeld gasjaar;*
 - b. de wijze waarop de inzet over de clusters en de verdeling van het volume over de clusters wordt verlaagd dan wel verhoogd, afhankelijk van de ontwikkeling van de actuele temperatuur gedurende het gasjaar, waarbij in ieder geval een beschrijving wordt gegeven van de volgorde van de inzet van de clusters en de verdeling van het volume over de clusters uitgaande van het referentiejaar voor een koud en voor een warm gasjaar.*
- 2. Ter onderbouwing van het eerste lid bevat de operationele strategie:*
 - a. een beschrijving van de rol van de gasopslag Norg in het beperken van fluctuaties in het Groningenveld op veldniveau en de doorwerking daarvan op de clusters;*
 - b. een beschrijving van geplande onderhoudswerkzaamheden en hoe dit de inzet van de clusters beïnvloedt.*
- 3. Ter onderbouwing van het eerste lid bevat de operationele strategie een dreigings- en risicoanalyse waarin tenminste zijn opgenomen:*
 - a. een beschrijving van de verwachte bodembeweging als gevolg van de wijze waarop de clusters worden ingezet;*
 - b. een beschrijving van de mogelijke omvang en verwachte aard van de schade door bodembeweging als gevolg van de wijze van de inzet van de clusters;*
 - c. een beschrijving van de risico's als gevolg van de verwachte bodembeweging als gevolg van de wijze van de inzet van de clusters;*
 - d. een analyse van het aantal gebouwen dat een individueel aardbevingsrisico met zich meebrengt dat groter is dan 10-5 per jaar, waarbij het individueel aardbevingsrisico wordt berekend met toepassing van de verwachtingswaarde;*
 - e. een analyse van de ontwikkeling voor de komende 10 jaar ten aanzien van het aantal gebouwen, bedoeld in onderdeel d;*

f. een beschrijving van de maatregelen die kunnen worden genomen om bodembeweging zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken, en

g. een beschrijving van de maatregelen die kunnen worden genomen om de risico's als gevolg van bodembeweging zo veel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Artikel 1.3a.3 Mijnbouwregeling

1. De veiligheidsnorm, bedoeld in artikel 52d, tweede lid, van de wet, betreft het individueel aardbevingsrisico van maximaal 1 op de 100.000 per jaar dat een individu mag lopen in of nabij de verschillende bouwwerken waar dat individu verblijft.

2. Het individueel aardbevingsrisico wordt berekend met toepassing van de verwachtingswaarde.

Artikel 1.3a.4 Mijnbouwregeling

Voor de vaststelling van het veiligheidsbelang en het maatschappelijk belang dat is verbonden aan het niet kunnen voorzien van eindafnemers, bedoeld in artikel 52d, tweede lid, van de wet, wordt een onderverdeling gemaakt in de volgende categorieën:

a. huishoudens;

b. volksgezondheid;

c. openbare orde en veiligheid;

d. kritische processen in industrie, nuts- en basisvoorzieningen;

e. overige industrie, openbare gebouwen, bedrijven.

III. GRONDEN VAN BEROEP

In het navolgende zal cliënte de gronden van beroep aanvoeren en toelichten. Zij zal daarbij steeds kort samenvatten wat zij in de zienswijze tegen het ontwerp-vaststellingsbesluit reeds heeft aangevoerd, hoe de staatssecretaris daarop heeft gereageerd in de nota van antwoord, en waarom de staatssecretaris in het bestreden besluit ten onrechte is voorbijgegaan aan hetgeen cliënte in de zienswijze heeft aangevoerd.

1. Veiligheidsbeleid

1.1 Zienswijze

In het kader van het veiligheidsbeleid heeft cliënte in de zienswijze om te beginnen vastgesteld dat de veiligheid in Groningen op onjuiste wijze is meegewogen in het ontwerp-vaststellingsbesluit. Zowel de Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (hierna: **TNO**) als het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: **SodM**) heeft kritische kanttekeningen geplaatst bij het veiligheidsbeleid en de omgang met de Seismische Dreigings- en Risicoanalyse (hierna: **SDRA**), en de staatssecretaris heeft onvoldoende gemotiveerd waarom deze kanttekeningen hem niet tot andere inzichten hebben gebracht.

Zo is het Seismologisch Model volgens TNO ten onrechte niet hernieuwd gekalibreerd in 2022, waardoor niet alle beschikbare gegevens worden meegenomen in de dreigings- en risicoanalyse. Ook is de gerealiseerde aardbevingsdichtheid in de laatste drie jaren beduidend hoger dan voorspeld in de SDRA. De praktijk wijst uit dat de voorspellende waarden van de SDRA op lange termijn niet (voldoende) betrouwbaar zijn. Tot slot blijkt ieder jaar opnieuw dat nieuwe adressen uit de SDRA toegevoegd moeten worden aan de versterkingsoperatie, terwijl ieder jaar minder gas gewonnen wordt. De staatssecretaris is aan het voorgaande ten onrechte voorbijgegaan.

1.2 Nota van antwoord

In reactie daarop stelt de staatssecretaris in de nota van antwoord dat een zorgvuldig proces zou zijn gevolgd bij het maken van keuzes voor de te hanteren versies van de modelcomponenten voor de SDRA. De staatssecretaris heeft zich bij het maken van deze keuzes zowel door TNO als door het SodM laten adviseren, maar heeft zich met name op het advies van het SodM gebaseerd.

1.3 Beroepsgrond

Cliënte stelt zich op het standpunt dat de veiligheid in Groningen ook in het bestreden besluit op onjuiste wijze is meegewogen. Dat belang dient vanzelfsprekend op juiste en zorgvuldige wijze meegewogen te worden. De recente beving in Wirdum (op 8 oktober 2022) met een kracht van 3,1 op de schaal van Richter benadrukt dat. Dat geldt ook voor de overschrijding van de grenswaarde voor de aardbevingsdichtheid na de bevingen in Uithuizen, die heeft geleid tot 'sterk verhoogde seismiciteit'. Deze grenswaarde volgt uit artikel 1.3a.6, eerste lid, sub d, Mijnbouwregeling en ligt bij 0,4 bevingen per vierkante kilometer per jaar, met een magnitude van minimaal 1,2 op de schaal van Richter.

Voorts wijst cliënte u graag op het volgende citaat uit het Advies modelversies SDRA Groningen 2022 van het SodM aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat van 21 december 2021 (p. 9 en 10):

"Ik kies, mede in het licht van de mogelijke tijdelijke maatregel, expliciet voor de lijn om de modellen in de SDRA pas aan te passen als de meerderheid van de modellen in de modeltrein gereed zijn voor verbetering en de totale impact gevalideerd kan worden in termen van hun gezamenlijke impact op het risico. Ik verwacht, net als het KEM subpanel, dat in 2022 op alle deelmodellen aanzienlijke vooruitgang zal worden geboekt en dat de impact op het risico middels het af te ronden tekst- en vergelijkingsraamwerk in kaart zullen worden gebracht. Daarmee zou de modeltrein voor de SDRA voor het gasjaar 2023/2024 een waardevolle en uitlegbare aanpassing kunnen krijgen."

Volgens de leden van het wetenschappelijk panel van het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw (hierna: **KEM**) en het SodM was er dus niets op tegen om wetenschappelijk aannemelijke verbeteringen reeds in de berekening op te nemen. Cliënte meent dat het belangrijkste argument om de verbeteringen niet in de berekeningen op te nemen, is gelegen in het feit dat de staatssecretaris wilde voorkomen dat nieuwe berekeningen de aanloop naar een wijzigingsbesluit (het wijzigingsbesluit van 1 april 2022) verstoord zouden worden door tussentijdse modelaanpassingen. Die redenering gaat volgens cliënte niet op, omdat de SDRA 2022 is bedoeld voor het gasjaar 2022-2023, dus ná het wijzigingsbesluit.

Tot slot vraagt cliënte graag uw aandacht voor het navolgende. Uit verschillende bronnen (NAM-HRA 2020, TNO-SDRA 2021 en TNO-SDRA 2022) volgt dat de jaarlijkse overschrijdingskansen van zware bevingen voor het derde jaar op rij toenemen, ondanks de afnemende hoeveelheid gas die jaarlijks wordt gewonnen en ondanks gelijkblijvende modelparameters. De veiligheid in Groningen is dus geenszins onder controle of gewaarborgd. Dat bevestigt de conclusie dat het veiligheidsbelang onvoldoende zorgvuldig is meegewogen, en dat daaraan ieder jaar opnieuw onvoldoende gewicht wordt toegekend.

Gelet op het vorenstaande concludeert cliënte dat het bestreden besluit onrechtmatig is, wegens schending van artikel 52d, tweede lid, sub a en sub d, vierde en vijfde lid, van de Mijnbouwwet, de artikelen 1.3a.2, derde lid en 1.3a.3 van de Mijnbouwregeling, en de artikelen 3:2, 3:4 en 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: **Awb**).

2. Voortgang versterking

2.1 Zienswijze

Met betrekking tot de voortgang van de versterkingsoperatie heeft cliënte in de zienswijze aangevoerd dat de versterkingsoperatie nog steeds onvoldoende is. Veel onveilige huizen zijn nog steeds niet versterkt, en cliënte betwijfelt of de in het ontwerp-vaststellingsbesluit genoemde maximale inspanning van de staatssecretaris en de 'dorpetaanpak' daadwerkelijk tot een versnelling in de versterkingsoperatie zullen leiden. Zo zijn in het verleden talloze 'versnellingsmaatregelen' aangekondigd, maar heeft geen van deze maatregelen tot op heden voor daadwerkelijke versnelling van de versterkingsoperatie gezorgd. De voorgespiegelde resultaten van de versterkingsoperatie bestaan, zoals in voorgaande jaren ook het geval was, uit niet-haalbare doelstellingen.

2.2 Nota van antwoord

In reactie daarop stelt de staatssecretaris in de nota van antwoord alles in het werk te zetten om te komen tot een stroomlijning van de versterkingsoperatie, vanuit het perspectief van de bewoner of eigenaar. De staatssecretaris heeft de heer Bernard Wientjes de opdracht gegeven om te kijken wat nodig is om de dorpetaanpak tot een succes te maken.

2.3 Beroepsgrond

Cliënte blijft bij haar standpunt dat de versterkingsoperatie onvoldoende is; ook in het bestreden besluit zijn onvoldoende waarborgen opgenomen om te garanderen dat de versnelling in de versterkingsoperatie, die al jaren wordt beloofd, zich dit jaar wel zal voordoen. De versterkingsoperatie loopt in de praktijk nog steeds achter, en het bestreden besluit geeft geen enkele zekerheid dat dit op korte (of lange) termijn zal veranderen.

Dat de versterkingsoperatie achterloopt op de gestelde doelen, volgt bijvoorbeeld uit de voortgangsrapportage van september 2022 van de Nationaal Coördinator Groningen (hierna: **NCG**). Uit onderstaande tabel volgt welke doelen NCG zich voor het jaar 2022 heeft gesteld, en wat daarvan in de praktijk is gerealiseerd (p. 3 van de voortgangsrapportage):

	Doel 2022	Gerealiseerd jan. t/m sept. 2022	Prognose
Opnames uitgevoerd	Tenminste 2.000	920	1.000 (zie pag. 4)
Beoordelingsrapporten opgesteld	Tenminste 6.000	5.397	6.000
Bouw gereed	1.000 à 1.500	412	1.000 (zie pag. 5)
Aantal adressen op norm (bouw gereed + anders op norm)	Tenminste 4.000	2.797	4.000

Het aantal opnames dat dit jaar zou moeten worden uitgevoerd (tenminste 2.000) zal lang niet gehaald worden, evenals het aantal huizen dat gereed is voor de bouw (1.000 à 1.500). Het gaat in beide gevallen om een aanzienlijke vertraging; nog niet eens de helft van de gestelde doelen is bereikt, terwijl na

september nog slechts drie maanden resteren. Cliënte stelt vast dat in het aantal opnames een vertraging optreedt. De prognose voor het einde van 2022 is 1.000 opnames, maar afgezet tegen de beoogde 2.000 opnames (in vergelijking met voorgaande jaren is zelfs 2.000 opnames overigens al te weinig) ontstaat op deze manier dus een toekomstige (verdere) vertraging. Het ene gat wordt immers opgevuld met het andere. De ogenschijnlijke verbetering in het aantal afgeronde adressen is volgens cliënte grotendeels het gevolg van een groter aandeel panden dat op norm blijkt te zijn. Tot slot volgt uit de voornoemde voortgangsrapportage van NCG ook dat van de totale werkvoorraad, die bestaat uit 27.215 woningen, slechts 6.331 woningen zijn afgerond. Dat is dus nog niet eens een kwart van de totale werkvoorraad.

Gelet op het vorenstaande concludeert cliënte dat het bestreden besluit onrechtmatig is, wegens schending van artikel 52d, tweede lid, sub d, van de Mijnbouwwet, en de artikelen 3:2, 3:4 en 3:46 Awb.

3. Leveringszekerheid en snelheid versterken

3.1 Zienswijze

In het kader van de leveringszekerheid heeft cliënte in de zienswijze toegelicht dat het onverantwoord is dat de leveringszekerheid bepalend is bij het vaststellen van de omvang van de gasproductie. Zoals in het voorgaande (en ook in de zienswijze) vermeld loopt de versterkingsoperatie aanzienlijk achter, waardoor veel mensen nog altijd in een onveilige woning wonen. Dat is onaanvaardbaar; voordat gaswinning kan plaatsvinden, moeten volgens cliënte eerst alle onveilige huizen versterkt zijn.

Ook heeft cliënte toegelicht dat een deugdelijke afweging tussen de omvang van de gaswinning en de versterkingsoperatie en een plan van aanpak voor de tijdige versterking van de versterkingsbehoefte onveilige huizen in het ontwerp-vaststellingsbesluit ontbreekt. Cliënte heeft aangevoerd dat in het definitieve vaststellingsbesluit een nieuwe afweging gemaakt zou moeten worden, waarbij op adequate wijze rekening wordt gehouden met het feit dat de versterking van huizen tot op heden niet (voldoende) is gerealiseerd.

3.2 Nota van antwoord

In de nota van antwoord heeft de staatssecretaris gesteld dat het veiligheidsbelang van de inwoners van Groningen expliciet zou zijn meegewogen in de eindafweging. Door de voorgenomen afbouw van de gaswinning en de gestelde afname van de risico's die daardoor volgt, zou het volgens de staatssecretaris veiliger worden in Groningen. Het kabinet blijft zich volgens de staatssecretaris maximaal inspannen om inwoners zo snel mogelijk duidelijkheid te geven over de vraag of hun woning versterkt moet worden, en als dat het geval is, om de daadwerkelijk uitvoering daarvan te versnellen.

3.3 Beroepsgrond

Cliënte meent dat deze argumentatie van de staatssecretaris slechts is gestoeld op beleidsvoornemens. Cliënte stelt zich op het standpunt dat in het bestreden besluit, net als in het ontwerp-vaststellingsbesluit, ten onrechte geen deugdelijke afweging is gemaakt tussen de omvang van de gaswinning en de versterkingsoperatie, waarbij op adequate wijze rekening wordt gehouden met het feit dat de versterking van huizen tot op heden niet (voldoende) is gerealiseerd, en aanzienlijk achterblijft bij de gestelde doelen. Onder meer met het oog op het voorzorgprincipe en het zorgvuldigheidsbeginsel had deze afweging wel gemaakt moeten worden.

Voorts stelt de staatssecretaris ten onrechte dat de veiligheidsrisico's afnemen door de afbouw van de gaswinning. Zoals cliënte in het voorgaande reeds heeft vermeld, volgt uit verschillende bronnen juist dat de jaarlijkse overschrijdingskansen van zware bevingen voor het derde jaar op rij toenemen, ondanks de afnemende hoeveelheid gas die jaarlijks wordt gewonnen en ondanks gelijkblijvende modelparameters. De staatssecretaris is daaraan ten onrechte voorbijgegaan.

Een ander punt waar cliënten in dit verband op wijzen is het gebruik van de terminologie 'waakvlam', dat het volume dat benodigd is om productielocaties op te houden impliceert. In het ontwerpbesluit is gesteld dat voor het bereiken dat niveau zeven in de winter en vijf in de zomer van de totaal elf productielocaties in gebruik zouden moeten blijven en dat de overige gesloten zouden kunnen worden. In het bestreden besluit wordt in paragraaf 4.5.2 gesteld dat toenemende onzekerheid, mede als gevolg van de oorlog in Oekraïne, maakt dat – zoals ook geadviseerd door TNO en de Mijnraad – alle elf productielocaties opgehouden zouden moeten worden om het 'waakvlamniveau' te kunnen bereiken. Dat niveau is bepaald op 2,8 miljard m³, dat overigens hetzelfde niveau is dat door GasUnie in het advies van 19 september 2022 is geadviseerd voor leveringszekerheid. Cliënten stellen echter vast dat het bestreden besluit zich ontheeft van enige motivering daarvan, nu ook de rekenkundige onderbouwing daarvan ontbreekt.

Tot slot houdt cliënte vast aan haar in de zienswijze ingenomen standpunt dat het onverantwoord is dat de leveringszekerheid bepalend is bij het vaststellen van de omvang van de gasproductie. Het is onaanvaardbaar dat aan het belang van de leveringszekerheid meer gewicht is toegekend dan aan het belang van de veiligheid van Groningers, en het belang van het versterken van hun huizen. Zoals vermeld moet eerst gegarandeerd worden dat alle onveilige huizen versterkt zijn, voordat gas wordt gewonnen.

Gelet op het vorenstaande concludeert cliënte dat het bestreden besluit onrechtmatig is, wegens schending van artikel 52d, tweede lid, sub a en sub d, vierde en vijfde lid, van de Mijnbouwwet, de artikelen 1.3a.2, derde lid en 1.3a.3 van de Mijnbouwregeling, en de artikelen 3:2, 3:4 en 3:46 Awb

4. Gezondheid en onzekerheid bewoners

4.1 Zienswijze

Ten aanzien van de gezondheid en onzekerheid van bewoners heeft cliënte in de zienswijze gesteld dat een groot deel van de (psychische) gezondheidsklachten van bewoners in grote mate toegerekend kan worden aan het gevoel van onveiligheid dat zij beleven, door de procedurele stress van meervoudige schademeldingen en versterkingsmaatregelen en door de voortdurende dreiging van bevingen in samenhang met het feit dat de woningen nog niet zijn versterkt. Bovendien wordt het gevoel van onveiligheid bij iedere beving sterker, waardoor nog meer en ernstigere gezondheidsklachten zullen ontstaan.

Ook heeft cliënte aangevoerd dat bewoners niet tot nauwelijks bij de operationele strategie worden betrokken, terwijl aan bewoners in het versterkingstraject juist meer structurele ondersteuning zou moeten worden geboden. Cliënte acht van groot belang dat de staatssecretaris de gezondheid van de bewoners meeneemt in zijn besluitvorming (hetgeen in het ontwerp-vaststellingsbesluit onvoldoende is gebeurd), en heeft de staatssecretaris in het bijzonder verzocht om in het definitieve vaststellingsbesluit met

oplossingen en/of maatregelen te komen, om voornoemde gezondheidsklachten in de toekomst te voorkomen en verminderen.

4.2 *Nota van antwoord*

In de nota van antwoord erkent de staatssecretaris de enorme impact van de gaswinning op bewoners en hun kinderen. De staatssecretaris geeft aan dat monitoring van deze impact onder andere plaatsvindt door het onderzoeksprogramma van Gronings Perspectief. De staatssecretaris vermeldt dat hij werkt aan een actieplan geestelijke gezondheid, met specifieke aandacht voor kinderen.

4.3 *Beroepsgrond*

Hoewel de staatssecretaris erkent dat de gaswinning een enorme impact heeft op de gezondheid van bewoners en hun kinderen, is de gezondheid van de bewoners volgens cliënte nog steeds onvoldoende meegewogen in het bestreden besluit. Groningers ervaren nog steeds nadelige gevolgen van het bestreden besluit die onevenredig zijn in verhouding tot de met dit besluit te dienen doelen. Cliënte betreurt dat; het belang van de gezondheid van de bewoners zou volgens cliënte bij de staatssecretaris op nummer één moeten staan, maar dat is kennelijk niet het geval.

De oplossingen en maatregelen die de staatssecretaris in de nota van antwoord heeft genoemd, zijn volgens cliënte onvoldoende om daadwerkelijk te zorgen dat de heersende en toenemende gezondheidsklachten bij bewoners worden voorkomen en verminderd. Daarbij is ook van belang dat, zoals in het voorgaande toegelicht, de beloftes in het kader van (de versnelling van) het versterkingsproces ook ieder jaar opnieuw tegenvallen en niet worden waargemaakt. De gaswinning gaat maar door en veroorzaakt zeer regelmatig zware bevingen, terwijl de bewoners van het gaswinningsgebied in instortende, onveilige huizen wonen. Cliënte kan niet begrijpen hoe de staatssecretaris dat toelaatbaar acht.

Gelet op het vorenstaande concludeert cliënte dat het bestreden besluit onrechtmatig is, wegens schending van artikel 52d, tweede lid, sub a, sub d en sub e, vierde en vijfde lid, van de Mijnbouwwet, de artikelen 1.3a.2, derde lid, 1.3a.3 en 1.3a.4, sub b, van de Mijnbouwregeling, en de artikelen 3:2, 3:4 en 3:46 Awb.

5. **Perspectief bewoners**

5.1 *Zienswijze*

In het kader van het perspectief van bewoners heeft cliënte in de zienswijze aangevoerd dat nog steeds geen definitieve einddatum van de gaswinning uit het Groningenveld is vastgesteld. Cliënte heeft gewezen op de onrust die is ontstaan na de inval van Rusland in Oekraïne over de gasvoorziening van Europa, de stijgende energieprijzen, de roep van politici en energiedeskundigen het Groningenveld weer substantieel te gaan gebruiken, en de negatieve uitwerking van deze aspecten. Cliënte ziet veel negatieve effecten die worden veroorzaakt door de onzekerheid over het toekomstige gebruik van het Groningenveld.

Gelet op het voorgaande heeft cliënte de staatssecretaris in de zienswijze (onder meer) nadrukkelijk verzocht om de finale einddatum van 30 september 2023 in het definitieve vaststellingsbesluit op te

nemen, en daarin ook het definitief afsluiten van putten vast te stellen; dan wel dit separaat zo spoedig mogelijk vast te stellen middels de wet 'Wat na nul'.

5.2 *Nota van antwoord*

In reactie daarop heeft de staatssecretaris in de nota van antwoord gesteld dat het bestreden besluit enkel ziet op het gasjaar 2022-2023. De staatssecretaris stelt dat geen definitieve einddatum in het bestreden besluit wordt vermeld, maar dat alle inspanningen erop gericht zijn om het Groningenveld in het najaar van 2023, of uiterlijk 2024, te kunnen sluiten. De staatssecretaris veronderstelt dat volledige zekerheid niet te geven is, onder meer door de ontwikkelingen rondom de gasleveringen als gevolg van de oorlog in Oekraïne, de beschikbaarheid van de stikstofinstallatie in Zuidbroek en het functioneren van UGS Grijpskerk.

5.3 *Beroepsgrond*

In de nota van antwoord gaat de staatssecretaris volgens cliënte ten onrechte geheel voorbij aan de (extra) maatschappelijke ontwrichting als gevolg van de voortdurende en onzekerheid over de einddatum voor de gaswinning in Groningen. Iedere verdere ongelimiteerde voortzetting van de gaswinning uit het Groningenveld zorgt voor voornoemde en bovendien toenemende onrust en onzekerheid, en veroorzaakt daarmee aanhoudende en eveneens toenemende gezondheidsproblemen. Zoals vermeld ervaren Groningers daardoor nadelige gevolgen van het bestreden besluit die onevenredig zijn in verhouding tot de met dit besluit te dienen doelen. De staatssecretaris heeft daar ten onrechte geen acht op geslagen.

Naast het feit dat de staatssecretaris geen definitieve einddatum heeft opgenomen in het bestreden besluit, heeft hij het vaststellen van de definitieve einddatum en het definitief afsluiten van putten in de wet 'Wat na nul' ook nog niet opgepakt. De staatssecretaris heeft in dat proces zelfs nog geen enkele stap gezet, terwijl de internetconsultatie dateert van 8 maart 2021. Dat toont aan dat de staatssecretaris het perspectief en de gezondheid van bewoners onvoldoende serieus neemt, en dat hij daar kennelijk weinig waarde aan hecht. Cliënte roept de staatssecretaris hierbij dan ook met klem op om alsnog zo spoedig mogelijk over te gaan tot het vaststellen de wet 'Wat na nul'.

Gelet op het vorenstaande concludeert cliënte dat het bestreden besluit onrechtmatig is, wegens schending van artikel 52d, tweede lid, sub a, sub d en sub e, vierde en vijfde lid, van de Mijnbouwwet, de artikelen 1.3a.2, derde lid, 1.3a.3 en 1.3a.4, sub b, van de Mijnbouwregeling, en de artikelen 3:2, 3:4 en 3:46 Awb.

IV. AFRONDEND

Vanwege het vorenstaande verzoekt cliënte u het beroep gegrond te verklaren en het bestreden besluit te vernietigen.

Cliënte verzoekt u voorts om haar, bij gegrondverklaring van het beroep, een proceskostenvergoeding toe te kennen op grond van artikel 8:75 Awb.

Tot slot verzoekt cliënte u het griffierecht af te boeken van de rekening-courant die ondergetekende aanhoudt bij uw Afdeling.

In afwachting van uw nadere instructie,

Met vriendelijke groet,

Mr P.M.J. (Jewan) de Goede